

Τσιλιμίγκρα Μαρίας Ελένης

Το ανώτατο ειδικό δικαστήριο (ΑΕΔ)

2009-2010

Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Νομικής

Α' έτος – Δ' κλιμάκιο

Εργασία στο μάθημα του Συνταγματικού Δικαίου

Διδάσκων Καθηγητής: κ. Ανδρέας Δημητρόπουλος

Εισαγωγή

Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο για το οποίο θα κάνουμε λόγο καθ' όλη την διάρκεια της παρούσης εργασίας είναι καταρχήν ένα ειδικό δικαστήριο όπως εξάλλου φανερώνει το όνομα αυτού.

Ειδικό δικαστήριο ονομάζεται το δικαστήριο, το οποίο δεν συνεδριάζει μόνιμα (τα μέλη του δεν είναι μόνιμα και αποκλειστικά απασχολούμενα σε αυτό), αντιθέτως συνέρχεται δια να εκδικάσει ορισμένο είδος υποθέσεων . Η αρμοδιότητα του καθορίζεται γενικά και αφηρημένα με νόμο και αφορά απεριόριστο αριθμό μελλοντικών υποθέσεων. Το ειδικό δικαστήριο πρέπει να διακρίνεται από το έκτακτο δικαστήριο. Το έκτακτο δικαστήριο είναι ένα δικαστήριο που συνιστάται ad hoc για να δικάσει μια συγκεκριμένη υπόθεση. Τα έκτακτα δικαστήρια απαγορεύονται από το Σύνταγμα.

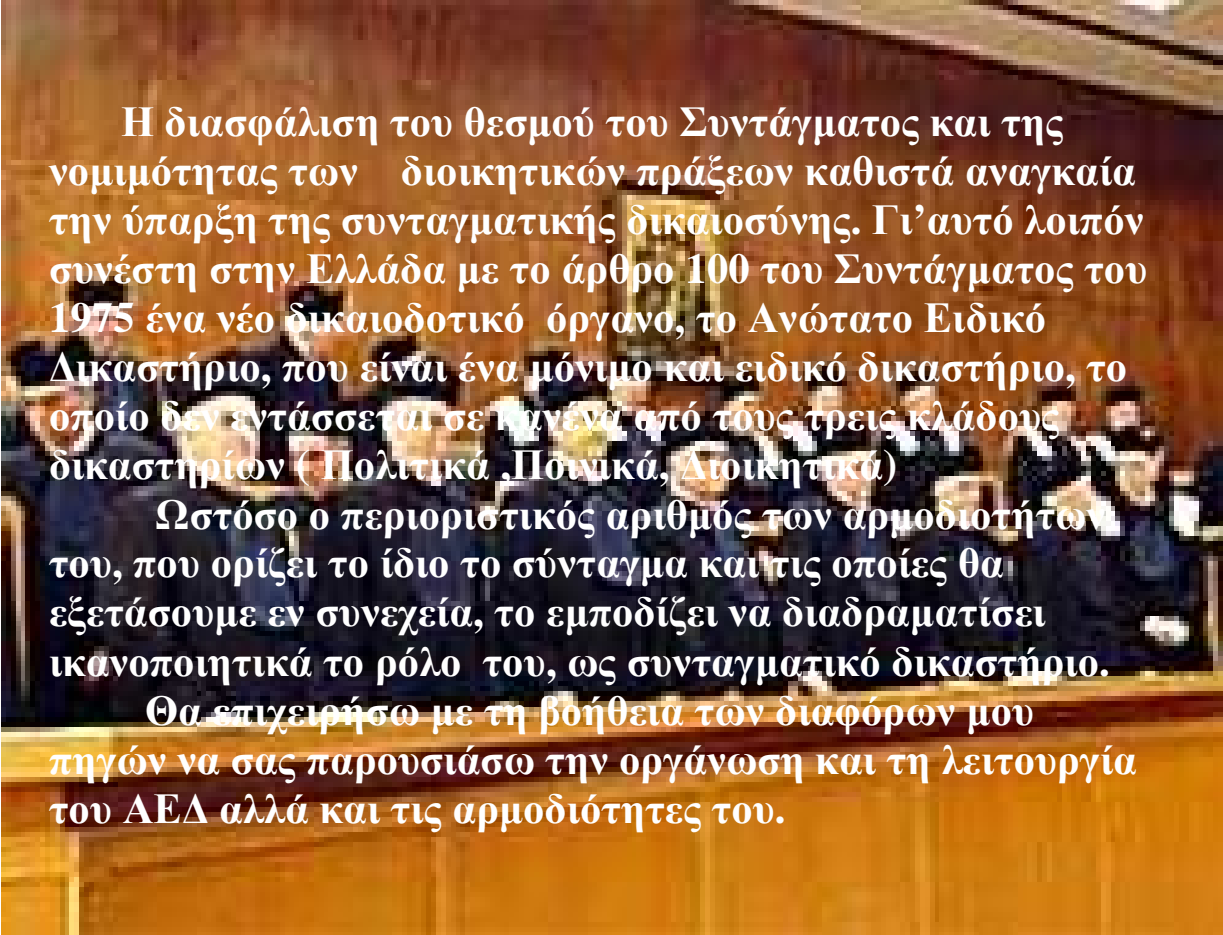
Η σύσταση ειδικών δικαστηρίων δικαιολογείται από την σπανιότητα των υποθέσεων που καλούνται να δικάσουν.

Ας παραθέσουμε ,λοιπόν, παραδείγματα ειδικών δικαστηρίων στην Ελλάδα :

- ❖ Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο
- ❖ Το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 του Συντάγματος που δικάζει υποθέσεις ποινικής ευθύνης των Υπουργών (Υπουργοδικείο)
- ❖ Το Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας
- ❖ Το ειδικό δικαστήριο για τις μισθολογικές διαφθορές των δικαστικών λειτουργών (Μισθοδικείο)

Τα ειδικά αυτά δικαστήρια συγκροτούνται κυρίως από **δικαστές** των τριών Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας (του Αρείου Πάγου, του Συμβούλιου της Επικρατείας , και του ελεγκτικού Συνεδρίου) και κατά περίπτωση από **καθηγητές** της Νομικής.

< Για την ιστορία να αναφέρουμε επίσης πως τα Ειδικά Δικαστήρια Δωσίλογων συγκροτήθηκαν το 1945 με τη Συντακτική Πράξη 6 και είχαν σκοπό τη δίωξη των συνεργασθέντων με τις δυνάμεις Κατοχής.

Η διασφάλιση του θεσμού του Συντάγματος και της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων καθιστά αναγκαία την ύπαρξη της συνταγματικής δικαιοσύνης. Γι' αυτό λοιπόν συνέστη στην Ελλάδα με το άρθρο 100 του Συντάγματος του 1975 ένα νέο δικαιοδοτικό όργανο, το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, που είναι ένα μόνιμο και ειδικό δικαστήριο, το οποίο δεν αντάσσεται σε κανένα από τους τρεις κλάδους δικαστηρίων (Πολιτικά, Ποινικά, Διοικητικά)

Ωστόσο ο περιοριστικός αριθμός των αρμοδιοτήτων του, που ορίζει το ίδιο το σύνταγμα και τις οποίες θα εξετάσουμε εν συνεχεία, το εμποδίζει να διαδραματίσει ικανοποιητικά το ρόλο του, ως συνταγματικό δικαστήριο.

Θα επιχειρήσω με τη βοήθεια των διαφόρων μου πηγών να σας παρουσιάσω την οργάνωση και τη λειτουργία του ΑΕΔ αλλά και τις αρμοδιότητες του.

Άρθρον 100 του Συντάγματος 1975

- Συνιστάται Ανώτατον Ειδικόν Δικαστήριον εις το οποίον υπάγονται:
 - A) Η εκδίκασις ενστάσεων κατά το άρθρον 58
 - B) Ο έλεγχος του κύρους και των αποτελεσμάτων δημοψηφίσματος, ενεργουμένου κατά το άρθρον 44 παράγραφος 2
 - Γ) Η κρίσις περί των ασυμβιβάστων ή της εκπτώσεως βουλευτού κατά τα άρθρα 55 παράγραφος 2 και 57 .
 - Δ) Η άρσις των συγκρούσεων μεταξύ των δικαστηρίων και των διοικητικών αρχών ή μεταξύ του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων αφ'ενός και των αστικών και ποινικών δικαστηρίων αφ'ετέρου ή τέλος μεταξύ του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των λοιπών δικαστηρίων .
 - E) Η άρσις της αμφισβητήσεως περί της ουσιαστικής αντισυνταγματικότητος ή της εννοίας διατάξεων τυπικού νομού, εάν εξεδόθησαν περί αυτών αντίθετοι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
 - Στ) Η άρσις της αμφισβητήσεως περί τον χαρακτηρισμόν κανόνων του διεθνούς δικαίου ως γενικώς παραδεδεγμένων, κατά την παράγραφον 1 του άρθρου 28
- Το κατά την προηγουμένην παράγραφον δικαστήριον συγκροτείται εκ των Προέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εκ τεσσάρων συμβούλων της Επικρατείας και εκ τεσσάρων αρεοπαγιτών, οριζομένων ανά διετίαν διά κληρώσεως ,ως μελών. Του δικαστηρίου τούτου προεδρεύει ο αρχαιότερος των Προέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου.
- Εις τας περιπτώσεις δ' και ε' της προηγουμένης παραγράφου μετέχουν της συνθέσεως του δικαστηρίου και δύο τακτικοί καθηγηταί νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας, οριζόμενοι διά κληρώσεως.
- Η οργάνωσις και λειτουργία του δικαστηρίου, τά του ορισμού, αναπληρώσεως και επικουρίας των μελών αυτού ,ως και τά της ενώπιον αυτού διαδικασίας ορίζονται δι' ειδικού νόμου
- .Αί αποφάσεις του δικαστηρίου είναι αμετάκλητοι.
Διάταξις νόμου κηρυσσομένη ως αντισυνταγματική είναι ανίσχυρος από της δημοσιεύσεως της περί τούτου αποφάσεως ή από του υπό της αποφάσεως οριζομένου χρόνου.

Η ίδρυση και η Σύσταση του ΑΕΔ

Ο δικαστικός έλεγχος των συνταγματικών διαφορών συγκεντρώνεται αλλά και κορυφώνεται εκεί που προβλέπεται η λειτουργία συνταγματικών δικαστηρίων. Το σύστημα αυτό μόνον κατ'εξάιρεσιν υιοθετεί το σύνταγμα στο άρθρο 100. Ο συντακτικός νομοθέτης, επέλεξε ορισμένες μόνο συνταγματικές αμφισβητήσεις, τις οποίες υπήγαγε στη δικαιοδοσία του ΑΕΔ.

Το ΑΕΔ νέο δικαιοδοτικό όργανο, ιδρύεται για πρώτη φορά με το σύνταγμα του 1975. Από τις αρμοδιότητες του ΑΕΔ το σύνταγμα του 1952 δεν προέβλεπε ειδική ρύθμιση εκτός από την εκδίκαση ενστάσεων κατά του κύρους των βουλευτικών εκλογών, που ανήκε στο Δικαστήριο Συγκρούσεως Καθηκόντων .

Η κρίση για την 'έκπτωση βουλευτή ανήκε στη βουλή.

Με το άρθρο 100 παράγραφος 3 το σύνταγμα του 1975 παρέπεμψε σε ειδικό νόμο την περαιτέρω ρύθμιση της οργάνωσης και λειτουργίας του δικαστηρίου, καθώς και τη διαδικασία που ακολουθείται σε αυτό. Πρόκειται για το Ν.345/1976 "Περί κυρώσεως του κώδικος περί του κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος Ανωτάτου Δικαστηρίου".

Το δικαστήριο αποτελείται από ένδεκα τακτικούς δικαστές, συγκεκριμένα, τους προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τέσσερις συμβούλους της Επικρατείας και τέσσερις αρεοπαγίτες. Από τα μέλη αυτά, οι πρόεδροι των ανωτάτων δικαστηρίων είναι μέλη λόγω θέσης, ενώ τα υπόλοιπα μέλη έχουν διετή θητεία και ορίζονται με κλήρωση. Για την άρση των συγκρούσεων και την άρση της αμφισβήτησης για την ουσιαστική αντισυνταγματικότητα ή την έννοια διατάξεων τυπικού νόμου στη σύνθεση του ΑΕΔ μετέχουν και οι δύο τακτικοί καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας, που ορίζονται επίσης με κλήρωση. Τέλος, διατάξεις του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας ρυθμίζουν την εξαίρεση μελών του δικαστηρίου.

Το ΑΕΔ επιλαμβάνεται των υποθέσεων του, άλλοτε μετά από αίτηση και άλλοτε μετά από παραπεμπτική απόφαση άλλου δικαστηρίου. Οι αποφάσεις του ΑΕΔ είναι αμετάκλητες και δεν μπορούν να προσβληθούν με κανένα ένδικο μέσο, τακτικό ή έκτακτο. Αποκλείεται επίσης η άσκηση τριτανακοπής. Από τη δημοσίευση τους στο ακροατήριο αποκτούν ισχύ έναντι πάντων.

Οι Αρμοδιότητες του ΑΕΔ

Οι αρμοδιότητες του ΑΕΔ ορίζονται περιοριστικά στο άρθρο 100 του Συντάγματος και είναι οι εξής :

- ✓ Ο έλεγχος του κύρους των βουλευτικών εκλογών και δημοψηφισμάτων (περ. α' και β')

Το ΑΕΔ είναι αποκλειστικά αρμόδιο να ελέγχει το κύρος των βουλευτικών εκλογών .Μετά την ανακοίνωση των επισήμων αποτελεσμάτων των εκλογών από την Ανωτάτη Εφορευτική Επιτροπή μπορεί κάθε πολίτης που έχει έννομο συμφέρον να υποβάλει ένσταση κατά των αποτελεσμάτων . Οι ενστάσεις αυτές είναι δύο ειδών. Αφορούν είτε τη διαδικασία των εκλογών (ορθή διεξαγωγή, καταμέτρηση των ψήφων, κατανομή των εδρών κ.λ.π.) είτε την ανακήρυξη των βουλευτών. Στη δεύτερη περίπτωση το δικαστήριο κρίνει αν συντρέχουν τα νόμιμα προσόντα ή τα κωλύματα των άρθρων 55 παρ. 1 και 56 του Συντάγματος στο πρόσωπο κάποιου εκλεγέντος βουλευτού. Νόμιμα προσόντα είναι η ελληνική υπηκοότητα, η ικανότητα του εκλέγειν (μη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων), και η συμπλήρωση του 25 έτους ηλικίας. Τα κωλύματα ορίζονται στο άρθρο 56 και διακρίνονται σε σχετικά (κώλυμα εντοπιότητας, που κωλύει την εκλογή σε ορισμένη εκλογική περιφέρεια και απόλυτα (π.χ. μη προηγούμενη παραίτηση στρατιωτικού, που κωλύει την εκλογή του σε όλες τις περιφέρειες). Αντίστοιχα ισχύουν για τον έλεγχο του κύρους των δημοψηφισμάτων .

Το ΑΕΔ είναι αρμόδιο για τον έλεγχο του κύρους μόνο των βουλευτικών εκλογών. Ο έλεγχος του κύρους των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών γίνεται από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια (Διοικητικό Πρωτοδικείο).

Από το βιβλίο του κ. Κούρου προσθέτουμε τα εξής:

Ως προς την περίπτωση α' του άρθρου 100 παρ .1 :

Το ΑΕΔ είναι αρμόδιο για την εκδίκαση κάθε ένστασης που στρέφεται κατά απόφασης του πρωτοδικείου, με την οποία κάποιος ανακηρύχθηκε βουλευτής ή αναπληρωματικός. Ένσταση μπορεί να ασκήσει κάθε υποψήφιος της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, που δεν ανακηρύχθηκε βουλευτής, και κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους τις περιφέρειας αυτής. Οι λόγοι για να ασκηθεί ένσταση ορίζονται στο άρθρο 58 του Συντάγματος και αναφέρονται, είτε σε εκλογικές παραβάσεις σχετικές με την ενέργεια των εκλογών είτε σε έλλειψη νομίμων προσόντων. Το δικαστήριο, αν δεχτεί την έλλειψη νόμιμου

προσόντος του ανακηρυχθέντος, αποφαίνεται άκυρη την ανακήρυξη, ενώ αν δεχτεί την παράβαση νόμου κατά τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, κατά την οποία καθίσταται αμφίβολο το τελικό αποτέλεσμα, διατάσσει επιπλέον και την επανάληψη της ψηφοφορίας.

Ως προς την περίπτωση β' του άρθρου 100 παρ.1:

Η ένσταση κατά του κύρους και των αποτελεσμάτων δημοψηφίσματος ασκείται με αίτηση ενώπιον του ΑΕΔ. Λόγοι για την άσκηση της ένστασης είναι : 1) παράβαση νόμου σχετικά με τη διενέργεια δημοψηφίσματος και 2) λάθος σχετικά με την αρίθμηση των ψήφων. Αν το δικαστήριο την πρώτη περίπτωση, που καθιστά αμφίβολο το τελικό αποτέλεσμα, διατάσσει την επανάληψη της ψηφοφορίας, ενώ αν διαπιστώσει τη δεύτερη μεταρρυθμίζει το τελικό αποτέλεσμα.

✓ Κρίση για τα ασυμβίβαστα ή την πτώση βουλευτή(περ. γ)

Το ΑΕΔ είναι επίσης αρμόδιο να κρίνει αν συντρέχει κάποιο από τα ασυμβίβαστα του άρθρου 57 του Συντάγματος στο πρόσωπο κάποιου βουλευτή ή αν κάποιος βουλευτής εκπίπτει από το βουλευτικό αξίωμα κατά το άρθρο 55 παρ. 2. Βουλευτής εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα του, αν στερηθεί την ελληνική υπηκοότητα ή αν στερηθεί το δικαίωμα του εκλέγειν (καταδίκη σε στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων). Ασυμβίβαστα με το αξίωμα του βουλευτή είναι μεταξύ άλλων η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος (μετά την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση) ή η συμμετοχή σε εταιρία που αναλαμβάνει προμήθειες του Δημοσίου. Η διαφορά των ασυμβιβάστων από τα κωλύματα είναι ότι τα τελευταία αποκλείουν την απόκτηση ιδιότητας του βουλευτή ενώ τα πρώτα αποκλείουν τη διατήρησή της (μπορεί να ανακύψουν δηλαδή και μεταγενέστερα των εκλογών).

Από το βιβλίο του κ. Κούρου προσθέτουμε τα εξής :

Το ΑΕΔ αποφαίνεται επί των αμφισβητήσεων σχετικά με την έκπτωση βουλευτή μετά από αίτηση: 1) κάθε βουλευτή, 2) του δικαιούμενου τη βουλευτική έδρα , 3) κάθε εκλογέα εγγεγραμμένο εις τους εκλογικούς καταλόγους της περιφέρειας του βουλευτή. Οι λόγοι έκπτωσης ορίζονται στα άρθρα 55 παρ. 2, 57 του Συντάγματος.

✓ Άρση συγκρούσεων αρμοδιότητας Δικαστηρίων (περ. δ')

Το ΑΕΔ είναι αρμόδιο να αίρει οριστικά συγκρούσεις

αρμοδιότητας μεταξύ των τριών ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας ή μεταξύ διοικητικών αρχών και δικαστηρίων. Η περίπτωση αυτή αφορά κυρίως υποθέσεις, όπου δύο διαφορετικά δικαστήρια διαφορετικών κλάδων είτε κηρύσσουν εαυτά αμόφτερα αρμόδια (καταφατική σύγκρουση) είτε αμόφτερα αναρμόδια (αρνητική σύγκρουση). Οι κλάδοι της δικαιοσύνης στην Ελλάδα είναι τρεις :

- ✚ Η πολιτική δικαιοσύνη
- ✚ Η ποινική δικαιοσύνη
- ✚ Η διοικητική δικαιοσύνη

Πρόβλημα σύγκρουσης μεταξύ πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης δεν μπορεί να υπάρξει και λόγω της φύσης των διαφορών και επειδή ανώτατο δικαστήριο και στους δύο αυτούς κλάδους είναι ο Άρειος Πάγος .Το πρόβλημα ανακύπτει κυρίως μεταξύ πολιτικής και διοικητικής δικαιοσύνης. Οι νόμοι ορίζουν ποιες υποθέσεις υπάγονται σε ποιόν κλάδο. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις οριακές , όπου δεν είναι σαφές ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο. Οι αποφάσεις του ενός κλάδου δεν δεσμεύουν τον άλλο και το δικαστήριο του ενός κλάδου δεν παραπέμπει την υπόθεση στα δικαστήρια του άλλου, απλώς κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο και απορρίπτει το ένδικο βοήθημα (αγωγή , προσφυγή). Έτσι θα είχαμε το άτοπο π.χ. σε μία υπόθεση να κηρύσσουν εαυτούς αναρμόδιους και ο Άρειος Πάγος και το Συμβούλιο επικρατείας , με αποτέλεσμα ο πολίτης να στερείται του δικαιώματος της προσφυγής στα δικαστήρια . Αντίστροφα θα είχαμε το άτοπο και το Συμβούλιο επικρατείας και ο Άρειος πάγος να εκδικάζουν την ίδια ακριβώς υπόθεση, με τον κίνδυνο να καταλήξουν σε αντιφατικές απόψεις. Τα ίδια ισχύουν και για τη σύγκρουση αρμοδιότητας μεταξύ του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλου ανώτατου δικαστηρίου. Για την άρση τέτοιου είδους συγκρούσεων προβλέπεται η παραπομπή της υπόθεσης στο ΑΕΔ, το οποίο και αποφαινεται οριστικά ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο.

Στην περίπτωση αυτή στη σύνθεση του ΑΕΔ συμμετέχουν και δύο τακτικοί καθηγητές Νομικής σε ελληνική νομική σχολή.

Από το βιβλίο του κ. Κούρου προσθέτουμε τα εξής:

Το ΑΕΔ είναι αρμόδιο για την άρση των συγκρούσεων. είτε μεταξύ δικαστηρίων και διοίκησης είτε μεταξύ δικαστηρίων διαφορετικών κλάδων σχετικά με τα όρια της αρμοδιότητας τους. Σύγκρουση των δυο αρχών μπορεί να είναι καταφατική ή αποφατική.

➤ Έλεγχος συνταγματικότητας και άρση αντιφατικών αποφάσεων (περ. ε')

Στην Ελλάδα ισχύει ο διάχυτος έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων: κατά το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος *"Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα"*. Αντίστροφα όμως η μη εφαρμογή ενός νόμου από ένα δικαστήριο ως αντισυνταγματικού δεν επηρεάζει το κύρος του (δεν τον ακυρώνει τυπικά) ούτε δεσμεύει τα άλλα δικαστήρια: άλλο δικαστήριο μπορεί να κρίνει ότι ο νόμος είναι σύμφωνος με το Σύνταγμα και να τον εφαρμόσει. Εντός του ίδιου κλάδου της δικαιοσύνης το πρόβλημα επιλύεται κατά κανόνα με απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου του οικείου κλάδου, η οποία δε δεσμεύει μεν τυπικά τα κατώτερα δικαστήρια σε άλλες υποθέσεις, έχει όμως βαρύνουσα σημασία, αφού κάθε αντίθετη απόφαση κατωτέρου δικαστηρίου θα ανατραπεί από το ανώτατο δικαστήριο.

Πρόβλημα ανακύπτει αν ανώτατα δικαστήρια εκδώσουν αντίθετες αποφάσεις για τη συνταγματικότητα ενός νόμου. Παρόμοιο είναι και το πρόβλημα, αν τα ανώτατα δικαστήρια ερμηνεύσουν αντιφατικά τον ίδιο νόμο, ακόμη κι αν δεν τίθεται ζήτημα συνταγματικότητας. Για να αρθεί η σύγκρουση παραπέμπεται η υπόθεση στο ΑΕΔ, το οποίο αποφαινεται οριστικά είτε για τη συνταγματικότητα είτε για την αληθή έννοια ενός νόμου. Ειδικά για τη συνταγματικότητα, αν το ΑΕΔ κρίνει ότι ο νόμος είναι αντισυνταγματικός, κατ' εξαίρεσιν ο νόμος καθίσταται γενικώς και για όλους ανίσχυρος. Αυτή είναι η μόνη περίπτωση όπου δικαστήριο μπορεί να ακυρώσει νόμο ψηφισμένο από τη Βουλή.

Και στην περίπτωση αυτή συμμετέχουν στη σύνθεση του ΑΕΔ και δύο τακτικοί καθηγητές Νομικής σε ελληνική νομική σχολή.

Από το βιβλίο του κ. Κούρου προσθέτουμε τα εξής :

Το σύστημα του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, που προβλέπει το σύνταγμα, έχει χαρακτήρα διάχυτο και παρεμπόμποντα. Συνέπεια του συστήματος αυτού είναι η πιθανότητα έκδοσης από τα ανώτατα δικαστήρια αντίθετων αποφάσεων για την συνταγματικότητα των νόμων. Στην περίπτωση αυτή το ΑΕΔ αίρει την αμφισβήτηση.

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις ως προς την πρόσβαση στο ΑΕΔ είναι οι εξής:

- 1) Η έκδοση αντίθετων αποφάσεων για την ουσιαστική αντισυνταγματικότητα ή την έννοια διατάξεων τυπικού νόμου από δυο, τουλάχιστον, από τα ανώτατα δικαστήρια(ΣτΕ, ΑΠ, ΕΣ) ,
- 2) Η αντίθεση μεταξύ των αποφάσεων πρέπει να αφορά την ουσιαστική αντισυνταγματικότητα ή την έννοια διάταξης τυπικού νόμου. Πρέπει επομένως να πρόκειται για τυπικό και όχι ουσιαστικό νόμο,
- 3) Η κρίση πρέπει να αφορά συγκεκριμένη διάταξη νόμου και όχι το νόμο στο σύνολό του.

Η πρόσβαση στο ΑΕΔ γίνεται ,είτε με παραπεμπτική απόφαση ανώτατου δικαστηρίου είτε με υποβολή αίτησης.

➤ *Άρση αμφισβήτησης για "γενικώς παραδεδεγμένο κανόνα Διεθνούς Δικαίου" (περ. στ')*

Αυτή είναι η πιο σπάνια περίπτωση αρμοδιότητας του ΑΕΔ. Κατά το Σύνταγμα (άρθρο 28 παρ. 1), οι "γενικώς παραδεδεγμένοι κανόνες του Διεθνούς Δικαίου [...] αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου". Τέτοιοι κανόνες είναι κανόνες διεθνούς εθιμικού δικαίου, κανόνες δηλαδή άγραφοι που εφαρμόζονται από όλα τα κράτη με συνείδηση δικαίου (με την πεποίθηση ότι είναι δεσμευτικοί). Αυτοί οι κανόνες, όπως και οι Διεθνείς Συμβάσεις έχουν άμεση εφαρμογή στην Ελλάδα και υπερισχύουν των εσωτερικών νόμων. Επειδή όμως οι γενικώς παραδεδεγμένοι κανόνες είναι άγραφοι, ενδέχεται να δημιουργηθεί αμφισβήτηση μεταξύ των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας αν κάποιος κανόνας είναι "γενικώς παραδεδεγμένος". Αυτή η αμφισβήτηση αίρεται τότε από το ΑΕΔ.

Από το βιβλίο του κ. Κούρου προσθέτουμε τα εξής:

Οι αναγνωρισμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου ως γενικά παραδεδεγμένα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου .Αναγνωρίζεται, λοιπόν, η σημασία αυτής της αρμοδιότητας του ΑΕΔ, το οποίο επιλαμβάνεται του θέματος είτε μετά από παραπεμπτική απόφαση δικαστηρίου είτε μετά από αίτηση αρμόδιου

αρμόδιου υπουργού. Επίσης, αίτηση μπορεί να ασκήσει, κάθε διάδικος ή κάθε ενδιαφερόμενος στην περίπτωση που η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον της διοίκησης λόγω άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής.

Συγκεντρώνοντας την προσοχή μας κυρίως στην αρμοδιότητα του ΑΕΔ για τη συνταγματικότητα των νόμων θέτουμε ερώτημα κατά πόσο μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε «συνταγματικό δικαστήριο». Για να αποφανθούμε πρέπει να δούμε τα μειονεκτήματα του, κάνοντας παράλληλα σύγκριση με το σύστημα της συνταγματικής δικαιοσύνης στο εξωτερικό.

Τα Μειονεκτήματα του ΑΕΔ

Οι διατάξεις του άρθρου 100 παρ. 1 του συντάγματος καθορίζουν περιοριστικά διαφορές, που υπάγονται στο ΑΕΔ. Αυτό προκύπτει από τη σαφή διατύπωση των διατάξεων αυτών. Κατά μία άποψη, οι διατάξεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται και εφαρμόζονται στενά. Επομένως ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να μεταβάλλει και ιδίως να διευρύνει τη δικαιοδοσία των ειδικών δικαστηρίων γενικότερα. Την αντίθετη άποψη δέχεται η πάγια νομολογία του ΑΕΔ.

Όμως, παρακάτω θα γίνει μια προσπάθεια κατάδειξης της αναγκαιότητας διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων του ΑΕΔ.

Είναι γεγονός ότι η ρύθμιση της αρμοδιότητας του ΑΕΔ από το άρθρο 100 του Συντάγματος έχει σοβαρές πλημμέλειες

- 1) Περίορισε αδικαιολόγητα υπερβολικά το δικαστικό έλεγχο τόσο στην περίπτωση της ουσιαστικής συνταγματικότητας, όσο και στην περίπτωση έννοιας των διατάξεων τυπικού νόμου, καθώς υπάρχουν πολλοί και μεγάλης σημασίας τυπικοί νομοί π.χ. ποινικοί, φορολογικοί και διατάξεις αστικού δικαίου που από τη φύση τους αποκλείεται, σύμφωνα με τις σχετικές δικονομικές διατάξεις να γίνουν αντικείμενο αντιθέτων αποφάσεων του ΣτΕ, του ΑΠ ή του ΕΣ. Συνεπώς αποκλείεται να απονεμηθεί η συνταγματική δικαιοσύνη στους πολίτες σε τόσο ζωτικής σημασίας περιοχές των βασικών σχέσεων.
- 2) Για τους υπόλοιπους νόμους, που μπορούν να υπαχθούν και στα τρία ανώτατα δικαστήρια της χώρας, περίορισε επίσης το δικαστικό έλεγχο, καθώς εξάρτησε την αρμοδιότητα του ΑΕΔ από την ύπαρξη δύο τουλάχιστον αντίθετων αποφάσεων από τα ανώτατα δικαστήρια, που συνδέονται με την πάροδο σημαντικού χρόνου και μεγάλες δαπάνες
- 3) Αμφίβολο είναι αν το ΑΕΔ έχει αρμοδιότητα για το δικαστικό έλεγχο ουσιαστικών νόμων δίνοντας έτσι στην κυβέρνηση τη δυνατότητα να διαφύγει το δικαστικό έλεγχο προβαίνοντας σε νομοθετική ρύθμιση με ουσιαστικό νόμο, όπως τα διατάγματα
- 4) Οι πλημμέλειες του ΑΕΔ εμφανίζονται ευθύς εξαρχής και στην ίδια του τη σύνθεση και συγκρότηση. Σε αντίθεση με τα συνταγματικά δικαστήρια της Γερμανίας και Ιταλίας δεν είναι ούτε αυτόνομο ούτε διαρκές. Καθώς, εκτός από τους προέδρους των ανώτατων δικαστηρίων, τα υπόλοιπα μέλη έχουν διετή θητεία και ορίζονται με κλήρωση βάσει καταλόγων που αποστέλλει ο υπουργός Δικαιοσύνης στον πρόεδρο του ΣτΕ
- 5) Τέλος, αμφίβολο είναι κατά πόσο οι δικαστές που συγκροτούν το ΑΕΔ έχουν εξειδικευμένη γνώση του δημοσίου δικαίου, ιδιαίτερα του συνταγματικού δικαίου.

